VALERIVS PROBVS GRAMMATICVS CELEBERrimus de literis Romanorum interpretandis/deq; Romanorum ciuium/eorũq; magiſtratuū nominibus/pronominibus/cognominibus/Abbreuiaturis item/literiſq; ſingularibus in iure ciuili/legibus/plebiſcitis/actionibus/ædictis perpetuis/ponderibus/numeris/aliiſq; quibuſdam ſcitu digniſſimis.

Vniuerſa & ſingula per. F. Nauſeam Blancicampianũ eximium Iuriſconſultum docte & exacte recognita.



CLEMENTISSIMO ET REVEREN/DISS. in Christo patri & Dño. D. Iulio. S. R. E. Tituli. S. Laurētii in Damaso p̄sbytero Car/dinali de Medicis. S. R. E. Vicecācellario longe dignissimo, Dño suo maxime in primisq; obseruādo Fœdericus Nausea Blancicampianus Iurisconsultorum mi/nimus Salutem.

SI veteres illi Theologi, Iuriscōsulti, Philosophi Historici, cæteriq; id genus rerū scriptores vel ea nimirū ratione magna sunt laude prosequē/di, PATER AMPLISSIME ET CLE/MENTISSIME, qđ ii oīu; memoriæ ad poste ritatem cōmentariis de DEO OPT. MAX. ꝓphe tias, æqua item iura, ad bene beateq; uiuēdu; leges, humanitatis mores, agendæq; vitæ terminationes, resq; præclare tam domi q̄; belli gestas, hocq; genus multa alia extulerint ꝓdiderintq;, quāto maiore lau de putamus ꝓsequēdum vel vnicum VALERIVM illum PROBVM, Grāmaticum nō minus ingenio p̄stantem q̄; antiquitate venerabilem? Nempe, cuius vel vnius opera & arte illoꝝ, quos nominaui, alio/rūq; scripta, alioqn ob aliquot in ipsis & lr̄as & ora tiones paulo obscuriores & recōditiores haud sane cognobilia intelligibiliaq; dignosci & intelligi pos/sunt. Nam qs ignorat? Multa sane in antiquoꝝ, ma/xime legum publicarum, pōtificūq; monumētis, Iu risq; ciuilis voluminibus offendi, quæ ob singulares

quasdam lras atq; notas, olim vsu partim publico, & obseruatione cõmuni, partim pro cuiusq; volun tate scribi solitas multis incognita fuere, & ob id di uino quodam interpte pinde atq; Delio natatore i/ diguerunt, verum paucissimos esse inuẽtos, qui illud puinciæ, vtputa, humanis pene humeris impar, sub/ ire aut vellent aut possent. Ex paucissimis pfecto Va lerius ille Probus enituit, qui Oedipum egregie red/ didit, easq; in Antiquorũ libris recõditissimas notas & pe ne Platonicos numeros diuina plane iterpretatione doctissime verissimeq; enodauit. Id qđ cum alias sũ/ mo semper studio fecisset, mira tamen animi indu/ stria, pfundaq; igenii subtilitate in hoc pñsenti, sum/ me pspicuo (cui prima est pars Tituli de interptandis Romanorũ lris) opusculo ad vnguem pfecit. Qđ cum ob rerum difficultatẽ, obq; notarum in eo ob/ scuritatem raritatẽq; annis superioribus typis depra uate excusum esset, perq; nõnullos lrarum studiosos ad me, iter doctos, vti Saulum inter pphetas, dela/ tum / quo ipm pro mea in optimas lras fidem teui/ derem ac recognoscerẽ: inueni illud / antiquo / qđ ex Germania / pria mihi charissima / in Italiam attule/ rã / exẽplari collatum tot tãtisq; mendis ac venis / er/ roribusq; differtũ / vt nemo ea in re opem ferre pos/ set / pter eum / qui Herculeos labores nõ reformida/ ret. Eqdem Homũtio ipse fidelior|q; doctior ad la/ borem me natum cogitans / aleam ieci / piculum au/ daculus feci: hoc est / collato prisco meo exemplari / adhibitaq; iudicii rõne pro virili opusculum hoc / ita erratis vendicare adnixus sum / vt optimus quisq; le/

ctor nō/vt antea/ex illo mēdatia & falsa posthac es/
set lecturus. Hoc quicqd est vel operæ vel fructus vel
studii cū aliorum iudicio nō aduerso (vt dici solet)
Marte exhibuisse; / cœpi apd' me cogitare / frustra fer
me mihi laboratum esse / si apud me solum / perinde
atq; Reip. Lrariæ infensum lateret / nec in publicum
ad cōmunem oīum vtilitatem ꝓdiret. Quo ꝓinde
tutius vtiliusq; / maioriq; gratia in manus hoīum de
nuo exiret / illud magnopere mihi optasse visum est /
vt alicuius exiret auspicio / cuius doctrinarum maie/
stas Valerio illi respōderet / authoritasq; gratiam tu/
telāq; suffragaret. Cū itaq; hæc ipsa mea opera ma/
gni nominis aliquem / sūmæq; grauitatis virum, cui
cōsecraretur / appeteret / illico occuristi tu / PATER
MAX. Amplissimum sacri Cardinaliū collegii de/
cus atq; ornamētum / qui ex voto mihi meoq; toti
studio abunde satisfaceres: Illudq; ipm ꝯstanter cre/
debam / vel memor / qua ex stirpe generosos Natales
duxisses / vel cogitās / qualis quātusq; tua ꝓpria / post
dei Opt. Max. virtute effectus esses. Cui enim alii / q̄:
tibi / viro incōparabili / liber instauratus / reparatus /
suo pristino nitori restitutus / & quasi renatus dedica
ri debuerit? qui auspicacissime originē acceperis ex
inclytissima Medicæa familia / familia / inquā / quæ
fortunas suas Oceano / & famam astris terminat / il/
laq; ipsa tātum aliis supereminet / quantum lentis (vt
poetæ verbū vsurpem) viburnis cupressi: quæ deniq;
inter maximas / easq; alias infinitas admirabiliū vir/
tutūq; laudes uel hac unice inter oēs gloria lōge ex/
cellit / qd' huius felici auspicio / & regia ꝑfecto liberta/

litate(quæ tibi mirifice agnata est)bonas lras / a cæ/
teris in tota fere Europa desertas/ita curauit uel sola
ut eas casuras instaurauerit/ac reparatit/a barbaris re
demerit/postliminioq; reuersas sustinuit/ perperáq;
laceratas magnis nimirum expensis/regioq; pretio
resarciendas/integrandas/ornandas / illustrandasq;
curarit/& plane tutata sit/in hocq; illud usq;adeo stu
duerit/ut illi nõ inferiores q̃ Ptolomeo olim Phila
delpho regi illustrissimo gratiæ perpetuo sint agen/
dæ. Si enim pleriq; omnes illum / inq̃/regem/uel
ideo ampla laude prædicant/quod septuaginta se/
nes/Bibliacæ Historiæ scientissimos/ab Iudæa usq;
in Aegyptum uocarit,eosq; regia urbe acceptos ho
spitaliter & benigne coluerit/eorumq; interpretati/
onem cupide complexus magnis a se muneribus do
natos honorifice dimiserit: quanta/oro/& q̃ ampli/
ore laude MEDICAEAM tuam inclytam fa/
miliam decantabimus? quæ non modo una biblia/
sed pene innumerabilia conseruauit/nõ modo se/
ptuaginta uiros doctrina claros/sed quot uel in toto
terrarum orbe / quarumlibet disciplinarum studio
præclari/haberi/inueniri/inuestigariq; studiose potuerunt/magnificis stipendiis conduxit/liberaliterq;
fouit/illorũ opa laboresq; itelligẽter laudauit/inge
nia magnifice extulit. A qua nimirũ ILLVSTRIS/
SIMA tua stirpe tuoq; p̃re/auo/ꝓauo/oĩbusq; tuis
multo iclytissimis maioribus hac pariter diuina in/
ter alias inumeras uirtute & laude tãtum abest vt de/
generes/quo illam ꝓpemodum/vt dignitatum ma/
gnitudine,superaueris: q̃ppe/q in toto sub cœlo or/

be ab ĩtegerrimis & doctiſſimis qbuſq; peculiari/eoq; glorioſo ꝑſus titulo. VNICVS OMNIVSTVDIORVM MECOENAS/ALTERQVE THEODOSIVS/Impator. ſ. & doctiſſimus & liberaliſſimus appellaris/nũcuparis/ꝑdicaris/nẽpe/q (vt illi olim) cuicũq; literato p̃mia ſpõdes ac reddis, ꝓbatoſq; honoras/ægre fers eſſe/qui lr̃as ſciũt/& ad te nõ accedũt/dicẽs iſtis/illud aureum THEODOSII inclyti Imp. dictum. Sibi humilitatem/& tenebras ſuas ĩputet/iacens virtus/quæ nõ obtulit ſe ꝓbãdam. Qua etiãnũ laude pulcherrima Syllæ illi Romano duci ĩclyto/ſtrenuo quõdã Hiſpanorũ Gallorũq; domatori nõ cædis/q(ut is) malorũ quoq; ſcriptorũ ſedulitatem aliquo tamẽ p̃mio dignam ducis/ita vt neminẽ ꝓbum abiire vacuum ſinis. Quibus itaq; regiis tuis virtutibus factum eſt/& ob illa tua immẽſa in lr̃as bene merita fit/~~beneficio~~ nõ idẽ tumultus/qui corpus tuum cõteget/nomẽ etiam tuũ inclytum obruet/verum/qui a mortalitate & obliuione lr̃arum beneficio vĩdicatus beatæ æternitati ſis cõſecratus/& ita qdem (O RES MIRANDA) admirãdæ tuæ gloriæ ſupuiuis/legis de te carmina / legis hiſtorias/tuæ poſteritati interes/& qd cæteris vel maximis etiã Imp. vix poſt cineres frigide/tibi viuẽti ante mortem glorioſe feliciterq; accidit. Viuis enim viueſq; ſemp/atq; latius in memoria hoĩu3 & ſermone uerſaberis poſtq̃ ab oculis (qd ſero fiat) receſſeris. Quo igit̃ in cõtrouerſia3 itur/maius p̃ſidium lr̃is attuleris/an ab eis maius ipſe nomẽ ampliorẽq; dignitatem fueris cõſequutus. Quãdoqdem ea ſit lr̃arum

dignitas/vt neminem nõ lõge honestiorem faciant: q̃q̃ dubitem te laudatissimũ virum alicuius/etiã di/sertissimi lr̃is redditum iri clariorem/qui talis tãtusq; sis oĩ laudũ genere/vt nullius p̃conio maior/nullius vitupatione minor effici possis. Sunt etenim ea in te virtutũ/ea bonitatisq; exẽpla abũdant/quæ posteri ardẽter sequi anhelãt/& quæ sibi(si rerũ natura pateret)maiores illi adscribiq; antiqui voluissent. Quid multis? Inter oẽs cõuenit/tam latã esse tãq; amplam tuarũ virtutũ gloriam/q̃ sit magnus terrarũ orbis:ni mirũ qui ea gloria tua ip̃m illum terræ orbem/q̃libet/latũ adæquaueris/qui per iclytam famã toto sis mũdo lõge notissimus. Quis iã locus? Quæ regio in terris tuarum laudũ nõ plena? Te paruuli dicunt/ostẽtant iuuenes/mirãtur senes/oĩs deniq; te ætas & sexus/& quisq; in terra ordo te colit/veneraẽ/suspicit. Nomẽ tuũ non hoĩs/sed gloriæ nomẽ habetur. Rei p̃inde magnitudine deterritus nõ est qđ hoc te loco celebrare tẽtem idoctus ipse Cherilus:cui celebraturo verissime sit obiiciẽdum/qđ illi/qui apđ Lacedæmonios de Herculis laudib⁹ agere voluit. Quis Herculẽ vitupet/aut minus bene de eo sentiat? Quis illũ non iter deos imortales enumeret/colat/obseruet? ut tu laudare velis/ Lacedæmonii subdiderunt. Tãta enim est laus tua & solida gloria/ut nullius Encomio idigeas/cui nec addi/nec detrahi quicq̃ possit. Nõ est igiẽ/CLEMENTISSIME PATER ut te laudibus clariorẽ efficere coner/qui laudes tuas solũ celebrare gestio. Nõ equidẽ negariȝ/tãti esse virtutẽ/ut nullius idigeat ad sui cõmendationem admi

niculis/quæ ſola & vnica quoſq; cōmēdat & nobili tat/ſua tamē illā mercede, quæ laudis eſt & gloriæ, defraudādam haudquaq; cenſuerim, qppe quæ ſm deū Opt. Max. in primis laudari uelit ac mereatur. Gaudet enim (ut ille ſapiēter cecinit) uirtus teſtes ſibi iūgere Muſas, Quare dabis mihi clemētē ueniā, boniq; pie cōſules, qđ ego pro mea ſingulari erga tuā amplitudinē obſeruātia te cui hoc qcqd eſt ſtudii dedicarē delegerim: qđ ꝑ ea, qua, ut Iulius olim Imp. Max. es, clemētia uel ideo te pie ſuſceptuꝝ, nō uti, ꝑ ſus puſillū/ſpauerim, qa Valerii Probi, exq; eorū ſit paruorū numero, De qbus illud dici uere queat. Maior i exiguo regnabat corpore uirtus: nēpe, quæ ita ſunt parua, ut ſine ipſis magna cōſiſtere nequeant. Tuæ aūt REVERENDISSIME AMPLI. hoc in primis ꝯſilio huiuſmodi oppellas dicādas iri cēſui, quo uno argumēto teſtarer, me memorē eſſe Herois, cui inter oēs oia debent oēs bonarū lrarum cultores, quas tu ſic ornas clariſſimis maiorū tuorū ſtēmatis, ſic morū integritate cōmendas/ſic benignitate foues/liberalitate ſuſtētas, authoritate tueris, ut mihi, qui iter doctos ſum, qlis Corchorus iter olera a DEO OPT. MAX. aliud nihil optandū putē q̄ tuam unius ſalutē & icolumitatem, quo maximo & vno voto meam quoq; ſalutem pinde atq; in patrono, imo numine meo Opt. collocatam eſſe non ambigo. Quare poſthac hoc vnicū, quoad vita ſuppetit, & ꝑcipuū meū eſto votū ſtudiūq;, vt tuo iclyto, Reuerēdiſſimoq; noīe digna perſcribere poſſim quo ſaltem R. T. A. itelligat q̄ in magnis & arduis,

idest/

idest, in laudibus tuis inclytis voluerim, q̃ adeo ob/
nixe nō duxerim pati occidere, cui æternitas debeaẽ
& q deniq; VIRO tibi MAXIMO virtutes tuas
synceris laudibus cōmendare vel ideo studuerim, ne
desinere laudāda facere indicareris, si laudari ineptū
putares (Carmē enim amat quisquis carmina digna
gerit) vel, ut subinde tui ordinis viri sub exēplo pmo
nerem, qua potissimū uia possent ad eādem gloriā,
qua ipse inclarescis, niti, ac per hoc posteritati, uelut
e specula lumen, qđ sequatur, ostēderem. Ad qđ sin
gulare pfecto studium iā iam accingor. Te ea pꝑter
CLEMENTISSIME PATER, haud secus
atq; numen meū suppliciter oro, ut tua Reuerēdiss.
Ampl. sua, qua est, pietate & misericordia facilem
det cursum atq; audacibus annuat cœptis, Id qđ tu;
fiet ubi me sub umbram alarū tuarū, uti cæteros li/
terarū amatores, minimū tñ cliētem, nouellu; pco
nem clemēter admiseris. Memorq; fueris uerbi illius
sapiētis. Nō cuiq; tam clarū statim igeniū esse, ut pos
sit emergere, nisi illi materia, occasio, fautor etiam
cōmendatorq; cōtingat. Nō enim, si Vergilio Me/
cœnas defuisset, buccina graue qcq̃ cecinisset. S; sa
ne ipse oīa oībus, & mihi nouo cliēti abūde pstabis,
in quo spes & ratio studiorū meorū cōsistit. Cui p/
inde tanq̃ optimo meo omniūq; studiorū patrono
me suppliciter cōmēdo & dedico. Interim uero .R.
T.D. bene ualeat, quā nobis diutissime tueatur deus
OPT. MAX. & incolumē, & modis omnibus Flo
rentem. Patauii. Quinto Idus Octob. Anno salutis.
M.D.XXIII.

VALERII PROBI GRAMMATICI de interpretãdis Romanorũ lĩis opusculũ ĩcipit.

EST ET CIRCA perscribẽdas uel paucioribus lĩis notandas uoces studium necessarium: qđ partim pro uolũtate cuiusq; fit, partim usu publico & obseruatione cõmuni. Nã apud ueteres quũ usus notarũ nullus esset, Scribẽdi facultatem, maxime in senatu, qui aderant in scribẽdo. ut celeriter cõprehẽderent, quaedam uerba atq; noĩa ex cõi consensu primis lĩis notabãt, & singulæ lĩæ quid significabant, in prõptu erat, qđ noibus, Pronoibus, legibus publicis, Pontificũq; monumẽtis, iuris q; ciuilis libris & nũc manet. Ad quas notationes publicas accedit & studiorum uolũtas: Vt unusquisq; familiares sibi notas pro uolũtate signaret: quas comprehẽdere infinitum est. Publicæ sane tenendæ sunt, quæ in monumentis plurimis, & historiarum libris, sacrisq; Publicis reperiunt, ut sunt istæ.

A litera.

A.	Aulus
AVG.	Augustus, vel augur.
AA. vel. AA.	Augusta.
AA. vel AVG.	Augustalis
AVR.	Aurelius
AG.	Agit
AG. vel AC.	Actio
ACON. ACON.	Actionem
AGIN.	Actionem
AM.	Amicus

AM.N.	Amicus noster
AVC.	Auctoritas
A.	Aut uel ager
AT.	Autem
AN.M.	Actionem mandat
AP.	Apud
APP.	Appellat
ACC.	Acceperat
ADI.	Adiutor
ADI.P.	Adiutor prouinciæ uel priuatæ
AD.L.	Ad locũ (uel populi
AD.F.	Ad finem
AD.E.	Ad exactorem
AB.V.C.	A burbe condita
AED.	Aedes
A.A.A.E.F.	Aere argento, auro flato: ferũto uel flauo ferũdo.
A.L.E.	Arbitriũ litis æstimandæ:
A.D.P.	Ante diem pridie
A.A.L.M.	Apđ agrũ locũ monumẽti
A.PR.C.	Anno post Romã ꝯditaꝫ
AG.	Agrum
AEDIL.CVR.	Aedilis Curulis
AED.PL.	Aedilis plebis;
A.P.Q.	Auli Publii Quinti
A.A.	Apud agrum
APP.	Appius
ANN. uel AN.	Annis uel annos
ANT.	Ante uel antea

A.N.	Ante noctem
A.X.	Annis decem
ANT.T.C.	Ante terminũ ꝯstitutum
A.A.A.F.F.Q.V.TI.	Auri argenti æris flato: fabricæ Quirinalis tyberi
ADP.uel.ADOP.	Adoptiuus
ACVB.AVGG.	Acubiculo. Augustorũ

B litera

B.	Bonus
BR.	Bonorum
B.F.	Bona fide, uel Fortuna
B.F.	Bona filia
B.F.	Beneficiũ, uel bonũ factũ
B.F.C.	Bona fide contractum
B.M.	Bonæ memoriæ
B.M.	Bene meriti
B.uel.B.	Balbius uel balbus
B.A.	Bonam actionem
B.P.	Bona possessio
B.M.F.	Benemerenti fecit
B.M.P.	Benemerenti posuit
B.P.	Bonũ publicũ uel bõa pri/na
B.F.	Benefecit
B.AV.	Bonis auspiscis uel bonis auibus
B.V.	Bonus uir
B.F.	Bona fœmina
B:R:P:N:	Bono reipublicæ nato
B:F:P:	Bonæ fidei possessor

C litera

C.	Caius
C.S.	Conſulum ſententia
CL.	Claudius
CIPP.	Cippum
CM.	Comis
CN.	Cnæus
COR.	Cornelius
CAES.	Cæſar
CAES.A.vel AVG.	Cæſar Auguſtus
CR.	Contractum
C.CR.	Contrarium contractum
Ɔ.	Caia vel Con
ƆO.vel.Ɔ.	Contrauerſa
CC.	Ciocum
Ca.	Cauſa
C.M.vel CA.M.	Cauſa m̃ortis
C.R.C.	Cuius rei cauſa
C.R.C.P.	Cuius rei cauſa ꝓmittis
COS.	Conſul
COSS.	Conſules
CL.	Cai Libertus
CON.	Conſularis
C.R.	Ciuis romanus
COL.	Colonia vel Coloniæ
CR.	Creticus
CONS.	Conſiliarius
CN.ARR.	Cnæus Arrius
C.C.	Cõſilium cœpit vel ceſſet
C.C.	Cauſa cognita
C.V.	Centum virum

COM.OB.	Comitia Obdriaca
CEN.A.	Censoris arbitratu
COH.	Cohors
COS.DES.	Consul designatus.
COSS.DESIG.	Consules designati
C.F.	Cai filius
CR.	Cripus
Ɔ·⅂·	Caia liberta
Ɔ·⅂K·	Conlibertae charissima
CVR.	Currionum
CENT.	Centuria vel centurionuз
CENTN.	Centuriones
CA.vel CAM.	Camillus
CENS.vel CNS.P.	Censor perpetuus
CL.	Caius libertus

D litera

D.	Diuus
D.vel.ɑ.	Diua
DEST.	Destinato
D.P.P.	Deo perpetuo
D.P.	Diuus pius, vel diis pena- tibus
D.	Deuotus
De.Di.	Deo dicauit
D.D.	Dotis dictio
D.D.	Diis dantibus
D.D.	Dono dedit
D.P.	Deo perpetuo
DEC.	Decius
DD.	Dedicauerunt

D.V.	Deuotus vir, vel vester vel
DOT.	Dotem (diis volētibus
DP.	Dotē petit, vel diis pēnis
D.F.	Dotem fecit
DM. vel.D.M.	Dolum malum
D.M.	Domus mortui
D.M.	Diis manibus
D.M.S.	Diis manibus factum
DT.	Duntaxat
DN.	Dominus
DNN.	Dominis
DF.	Defunctus
DIL.	Dilectissimus
DVL.	Dulcissimus
D.Q.R.	De qua re
D.Q.S.	De quo supra
D.C.S.	De consulum Sententia
DIG.M.	Dignus memoriæ
D.PEC.R.	De pecuniis repetundis
D.T.S.P.	Diē tertiū, Siue perendie
DV.	Diis volentibus
D.L.S.	Diis laribus factum
DR.	Drusus
DN.	Domino nostro
DD.NN.	Dominis nostris
DDD.	Datus decreto decurionū
D.M.AE.	Deo magno æterno
DIL.S.	Dilectissimus seruus
DEC.DE C	Decem decani

DEC.DEC.	Decreto decurionum,vel decem decuriones
D.I.	Dat laudes
DES.	Designauit
D.D.L.M.	Dono dedit libero muner
D.C.vel.CAES.	Diuus Cæsar
D.P.S.	deo posuit sibi
D.L.D.P.	diis locũ dedit publice
DVC.DVC.	ducũ ductore, vł ducũ du
D.IMM.S.	diis imortalib9 sacrũ(ctio
D.I.M.	diis inferis maledictis
D.D.D.D.	dignum deo donũ donau
D.V.	deuotus vestæ
D.AVG.	diuo Augusto
D.C.A.	diuus Cæsar Augustus
DOMIC.COS.XIII	domiti9 ɔsul tertius decius
LVD.SACR.F.C.	ludos sacros faciũdũ cura (uit

E litera

E	Est
EE.	Esse
ER.	Erũt vel erit,uel ærarii
EI. Muel.E'.M.	Eiusmodi
E9.uel .E.	Eius
EN.	Etiam nunc
EG:	Eger
EPI.uel ep.	Epistola
EP.M.	Epistolam misit
EQ.R.	Eques romanus
EX.R.	Exactis regibus

EOR.

EOR.	Eorum
EF. vel FIL.	Eius filius

F litera

F.	Filius
F: VEL. ᖷ.	Filia
F. FA.	Filius familias
FS.	Fratres
FR. F.	Fratris filius
FOR.	Foris vel foras
FOR.	Fore, vel forte vł Fortuna
FR. I.	Forum Iulium.
FR. L.	Forum Liuium
F. F. F	Fortior fortuna fato, vel fortius fortuna fatum
F. M.	Fati munus
F. M. I.	Fati munus Impleuit
F. C.	Fidei cōmissum vł fiduciæ causa vł fraude creditoris
FF.	Fecerunt, vel fundauerūt
FF.	Fabrefactura, vel fabricaue
FF.	Fabrefactum
FR.	Fronte
FL.	Flauius
FLAM.	Flaminius
ᖷ. vel. ᖷ	pro. F. & dicit Digama
F. V. C.	Fraudis ue causa
FAB.	Fabius
F. H.	Filius hæres

G litera

G.	Gaudium, vel genius
GR.	Gratis, vel gerit
G.G.	Gesserunt
G,R.	Genus regium
G,R.	Genus rerum
GL.	Gloria
GL.P.	Gloria parentum vel pa/triæ vel populi
GL.E.R.	Gloria Exercitus Romani
G.S.	Genio sacro vel sacrum
G.AVG.	Genio Augusti
GL.NL:	Gloria nominis Latini
GER. vel GERM.	Germanicus
GL.R:	Gloria Romanorum
G.L:P.R.	Gloria populi Romani

H aspiratio

H.	Honori, honos vł hōestas
H.V:	Honestus vir
H:V:	Honesta vita
H:M: vel ꟽ.	Honesta mulier
H.F:	Honesta fœmina
H:L:	Honesto loco
H:L:N:	Honesto loco natus
H:	Hæres vel hæredes
H:	Hora
H:B:	Hora bona
H:M: vel H:	Hora mala
H:S: vel H:	Hora secūda vel Sacra
H:H: vel,	Homo

HO:H:	Honestus
H:P: :	Hic posuit vel possunt
H.S.	Haec sit
H.I.	Hæreditario iure
H:F.	Hic fundat vel fundauit
H.M.H.N.S.	Hoc monumētū hæredes
H:DD:	Hic dedicauit (nō sequūt
H:S.V.F:M.	Hoc sibi viuēs fieri mādauit
H.L.H.N.S:	Hic locus hæredes nō sequēt

I litera

I.	In
I.	Inter
ID:	Interdum
IA:P.	Intra prouinciam
I:L:	Intra limitem
I:C:	Intra circulum
I:T.C:	Intra Tēpus Cōstitutum
IMP.	Imperator
IMPP:	Imperatores
I:D:	In Dimidio
I.D:	Iurisdicēdi vel iuridicūdo
I.P:	In possessione
I:L.S:	In loco sacro
I:L:R:	In loco Religioso
I:L:D:	In loco Diuino
I:E.	Iudex Esto
I:L.P.	In loco publico
IS:	In senatu vł iudiciū Solui
I.S.C.	In Senatu Consulto

I.P.	Iustus Possessor
I.F	In foro
I.FO:C:	In foro Cæsaris
I.FO.P.	In foro pacis, vel Pallidis
I.FO.TR:	In foro Traiani
I.FO.IV.vel.I.	In foro Iulii
I.FO:POP.	In foro populi
I.FO.L.vel.L.I.	In foro Liuii vel Lucii
I.R.	Iure rogauit; vl' iur rōano
I.FO.FLAM.	In foro flamii, vl' flaminis
I.FO.POP.	In foro pompilii
I.FO.P.R.	In foro pro Rostris
IIIIII.vel IIIIII.vel.	vel IIIIII
IIIIII vel.IIIIII.VIR.	Sextū vir.vel sexium vir.
IIII vel IIII.VIR:	Quartum vir
III.VIR.vel III.	Trinum vir
II.VIR.vel.II.	Duum vir
I.N.Q.	In iustis nuptilis quæsitum
I.D.P.	Iuri dicundo præerit
I.D.C:	Iuris dicendi causa
I.C.E.V.	Iusta cā esse vel eius videt
I.D:	In feriis diis
I.O.M.	Ioui Optimo Maximo
IN.FR.P.VI.	In fronte pedes sex:
IN.AG.P.X.	In agro pedum decem
IN.F:INAVL:	In frōte.In agro versus lō-
P.X.	ge Pedum Decem
IVNON.ET.	Iunoni &
PROSERP.	Proserpinæ

K litera

K.VEL KL:	Kalendæ
K:Q.	Kalendæ Quintiles
K·I.vel.IAN.	Kalendæ Ianuarii
K.S.	kalendæ Sextiles
K.D.	Capite Diminutus
K·C.	Capite cẽsus, vł cẽsuũ vel
K.C.	Carthago ciuitas (cesus
K·P.	Cardo positus
K·T.	Capite tonsus
KAR.	Carthago
KAS·M. vel MAX.	Cardo maximus
K.F.	kardo finalis
K·	kastra
K.P·	kastra ponit
K.DD.	kastra Dedicantia
K.vel kA.	karissima
K.	Capud p duo cappa iũcta (caluie cauna

L litera

L.	Lucius vel Lelius
L.C.	Lucius Catius
L.M.	Lucius Murena
LC.S.	Lucrum sacrum
LC.D.	Lucrum Diuinum
L.D.	Locum Deditum
L.EM.	Locus Emptus
L.P.	Locus proprius
L:Q.S:	Locus Quo suprã
LA.C.	Latini Coloni

L.T.	Lucius Tatius, vel Titius
L.S.	Laribus Sacrum
L.P.C.R.	Latini prisci Ciues rōani
L.D.D.D.	Locum Diis Dedicauit
L.D.D.D.	Locus dat⁹ decreto decuri/
N.G.D.	Legē dat, vł Dedit (onū
L.D.A.B.M.	Locum Dedit Aulus bene
L.AGR.	Lex Agraria (merenti
L.IV.	Lex Iulia
L.VOC.	Lex Voconia
L.CIN.	Lex Cinthia
LIB.	Libertas vel libertus
L.L.	Lucii Liberti
LEG.X.	Legio Decima
L.PVB.	Loco publico
L.PR.	Loco priuato
L.H.	Locum hunc
L.F.	Lucii filius
L.D.	Locum Dedit
L.L.Q.F.	Locū Luceiū Quiti filiuz
L.L.L.	Lucii Liberti locus

M litera

M.	Marcus
MAX.	Maximus
MA.	Macuuius
MVN.	Municipia, vł municeps
M.E.M.	Municipia eius municipii
MAG.EQ.	Magifter equitum
M.	Monumentum

MV. vel M.	Mucius
M.F.	Marci filius
M.L:	Marci liberti: vel Militis lo(cus
M.N:	Meo nomine
MNF.L.	Manifestus locus
M:VF.	Munifici filius
M.	Mulier
MS.	Mensibus vel menses
M.P. vel:POS.	Mensa posuit
MIL.	Miles
M.C.	Monumētū ꝯdidit vel cō(secrauit
M:MAN.	Marcus Manilius
MN.	Milia nummorum
M.R.	Militiæ. Rauenatis
M.POP.	Marcus Popilius
M.AEM.	Marcus Aemilius
M.REG.	Militiæ Regiensium

N litera

N.	Nonius vel non
N. vel. N:	Noster vel nepos
N.L.	Nominis Latini
N.Ck.	Non caluminæ causa
NON	Nonarum
N.	Numismatis vel nūmus
N.	Nostro uel Neptuno
N.F.N.	Nobilis familiæ natus
N.C:L.	Nero Claudius
N.G.	Nobilis genere
N.MACR.	Nonus macrinus

NEP.S.uel.SAC:	Neptuni ſacellum

O litera

O.uel;OP.	optimo
OP.	oportet
OP.	optimo principi
OR.	ornato
O.	ordo
OB.CIV.	ob ciues'
SER.uel.O.C;S.	ſeruatos
B.V.F.	omnibus Viris fecit
OB.M.E.	ob merita eius
OB.M.P.E.C.	ob merita pietatis & Concordiæ
OB.	obiter
OR.M.uel.M.	ordo militum
ORB.PAR.	orbati Parentes
O.	Optū d' uel mortē ſubiit

P litera

P.	Publius
POP.	Popilius uel populus
P.R.	Populus Romanus.
P.I.R.	Populum iure Rogauit
P.S.	Poſuit ſibi
PS.	Plebiſcitum
PR.	Prætor
PR.R:	Prætores
PP:C:uel P:C:	Patres Conſcripti
P.C.	Pactum conuentum
P.C.	Pecunia conſtituta

P.P.

P.P.	Pater patriæ
P.P.P.	Primus pater patriæ.
PR.S:	Prætoris Sententia.
P.R.E.	Post Reges exactos
PROCOS.	Proconsul
PONT.MAX.	Pontifex Maximus
PR.VR.	Prætor Vrbanus.
PROCOSS.	Proconsules
P.H.C.	Publicus honor curandus
P.AR.	Parentum
P.M.	Principi militum
P.	Pupillus
PV.	Pupilla
PR.PER.	Prætor Perigrinus
PIENDISS:	Pientissimus
P.I.vel IV.	Principi iuuentutis.
PRAEF.VICIL.	Præfectus Vigilum
PRAEF.VRB.	Præfectus Vrbis
P.P.	Pater patratus
P.S.F.	Publice sibi fecit
P.F.	Publi Libertus
P.F.	Pius fœlix
P.L.	Publii filius
PRI.kL.vel.k.	Pridie kalendas
P.M.	Pontifex maximus.
PRAEF.PRAES.	Præfectus Præsidii
PATR.	Patritius
P.S.F.C.	Publicæ saluti faciundũ curauit; Vel publico vel

sumptu faciundũ curauit

P.P.P.P.E:S.S.S.E. V.VVVVVVF

F.F.F. Primus Pater Patriæ Profectus est Secum Salus Sublata est: Venit Victor Validus. Vincens Vires Vrbis Vestræ: ferro fame/flama/frigore.

PLEBS.VRB:ET Plæbes vrbana

RON.V: & Romano vsui

Q litera

Q. Quintus ue quintius

Q: vel Q.V: Quartus

Q.M: Quo modo

Q.AM: vel AM: Quemadmodum

Q:S:S.S, Quæ suprascripta sunt

Q:R.F.E:V: Q̃d recte factũ eẽ videbit

QVAESS. Quæstores

QVAES. Quæstor

Q:L: Quinti liberti

Q:N.A:N:N: Quãdo ñeq; ais neq; negas

Q:B:F: Quærere bonũ factum

Q:E:R:E. Quanti ea res erit

Q:F. Quinti filius

Q:L:F: Quinti Lucii filius

R litera

R:L.P. Recte legi possit

R.F.E:D: Recte factum esse dicetur

R.F.E.V. Recte factũ esse videbitur

RP: Respublicæ

RET.P.XX. Retro pedum viginti

RET.P.C.	Retro pedes centum
RVR	Rura
R.P.	Romani principes
R.C.	Roma ciuitas
R.R.	Rurum Romanorum
R.REG.	Rurum Regienſium
R.R:	Ruderibus recolligendis
R.D.	Regis Domus
R.R.R:F:F.F.	Regnū Romæ met ferro/ fame/flamma
R:P:C.	Rei Publicæ Cōſtituto
R.N.LON.P.X.	Retro nō lōge pedes decē

S litera

SP.	Spurius
SER:	Sergius vel Seruius
S.C.	Senatus Conſultum
SEX:	Sextus
S.D.SIL.	Sētētia dicit vl ſoedit Silla
S.N.L.	Socii nominis Latini
S:F:S:	Sine fraude ſua
S.T.A.	Sine tutoris auctoritate
S.P.Q:R.	Senat⁹ pplſq; romanus
S.N.S.Q:	Si negat Sacro quærito
S:S.C:	Secūdum ſuam cauſam
S:L.	Sacroꝝ Ludorum VEL Sacrum ludum
S.S.	Sacri Scrinii
S.P:	Sacri palatii
S:P.D:	Salutem plurimam Dicit

S:S:S:	sanio sanctissimo sacrũ
S:C:F:E:	senatus Cõsultũ factũ est
SS:	sanctissimas
S:	sacrum vel sacellum
S:S:	somnium somniator
SIC:V:	sicuti Voluit

T litera

T.	Titus
TIB:VEL TI.	Tiberius
T:A.	Titus Annius
T.A:	Tutore Auctore VEL tutoris auctoritate
TR.PL.	Tribunus Plebis
TVL.	Tullius
TR.M.	Tribunus militum
TR.AER.	Tribunus Aerarii
TRIB.POT.	Tribuniceæ potestatis
TR:CEL:	Tribunus cœlorum
TR:V:MEN.	Triumuiri Mensarii
TR:V:CAP:	Triumuiri capitales
T:F.	Titi filius
T:F.I:	Testamento fieri iussit
TIB:D.F.M:	Tibi Dulci filio meo
T.V.VEL.TITVL:	Titulo vsus

V litera

V.F.S:E:S.	Viuens fecit sibi & suis
V:R:	Vrbs Roma
VRBIS.AL:	Vrbis alia
VAT:	Vates vel Vatum

V:A:	Vaterano assignatam
VFT: vel F:	Vsufructus
V:F:	Viuens fecit Vel viuus
V:B:A:	Viri boni arbitratu
V:P:R:	Veteri possessori redditū
V:PRAET:	Vir prætorius
V:DICT:	Vir Dictatorius
V·VRB:	Vir Vrbanus
VI;VIR:	Sextum vir
V;S;L.M:	Viuēs sibi locum monimenti, vel voto soluto libero munere
V·C.	Quinti consulis
V:P.	Viuens posuit
V:D:	Viuus dedit
V:S:	Viuens statuit
VX.VX·vel.VC	Vxor.
V.M:M:	Votum merito Mineruæ

X litera

X.V:	Decem vir

Y Ypsilon

Y:Y:Y:	Pro:Y:

Romanorum Ciuium nomina prænomina ac cognomina/eorūq̃/magistratuūq̃ in antiquis descripta codicibus reperiūtur per abbreuiationem literarum sunt vt infra patebit
Per primum nomen, prænomen intelliges.
Per secundum, proprium nomen.
Per tertium vero agnomen: Idēq̃ est supra nomen

Interdum vt in exemplo.

C.IVLIVS CAESAR.CN.POMPEIVS MAGNVS.L.STATIVS DIODORVS P.POMPEIVS AVRELIANVS.& sic debent poni omnia in eo casu & pferri in quo positæ sunt dictiones ad quas referunt.

M.Marcus.CICERO IMP.Imperator.CAES.AVG.Cæsar Augustus.HIRCIVS.PANSA.IMPP:Imperatores:SILLANVS. MVRENA.COSS.DESIG: Consules designati,& sic de reliquis casibus

Aliæ abbreuiaturæ ex Valerio Probo excerptæ

ET his similia secundum hæc curiarum nomĩa Tribuum,comitioruꝫ, sacerdotiorũ,potestatuum,magistratum,præfecturarum,sacrorũ, ludoꝝ,rerum vrbanarum,rerum militarium ,colegiarũ,decuriarum,Fastoꝝ,numeroꝝ,mẽsurarũ Iuris ciuilis,& similiũ cæterorũ notationes ꝓprias hñt.

Literæ singulares in iure ciuili
De legibus & plebiscitis.

P.I.R.P.Q:I.S.I.F.P.R.E.A.D.P: Populus iure rogauit:Populusq; iure suscepit in foro pro rostris,& ante diem pridie.

E.H:O.L.N.R.Eius hac oĩbus lege nihilum rogat.

S.R.L.E.C.Q.O.R.E.si reꝫ lex ex eius causa quæ omnium rerum esto:

M.E.M.D.D.E.Municipes eius municipii dare dãnatus esto.

Q.E.R.F.E.D. Quod eius rei factũ esse dicitur.
L.I.D.A.C. Lex Iulia de adulteriis coercendis.
V.D.P.R.L.F. vnde de plano recte legi fecit
S:Q.S.S.E.Q.I.N.S.R:E.H.L.N.R. Si quid sacri sci ẽ qđ iure nõ sit rogatu eius:hac lege nihil rogatur
P.R. Possessori redditum
S.C.P.S: Senatus ꝯsultũ plebiscitũ
Q.D.E.R.F.P.D.E.R.V.I.C. quod de ea re fieri placere de ea re vniuersi ita consuerunt:
Q:F.E.I.S.F: qđ factum est in senatu fuerit
S.Q.M.D:E.R.A.P.P.V.O.E.CON:SPR.
TR:PL.Q.N.S.Q.E.V.A:P.PL.F:
Siquid meæ de ea re ad populum plebemue valeto opus est conspreto. Tribuni plebis q nũc sunt quod eius videbitur ad populũ plebis ferant. Quod si nõ tulerint eos prætores. Tribuni plebis qui deinceps erunt, qđ eis uidebitur ad populum plebemue ferãt

In legibus actionibus hæc

A.T.M.D.O. Aio te mihi dare oportere
Q.N.T:S.Q.P. Quando negas te sacramento quinquagenario prouoco.
E.I.M.C.V. Ex iure manu consertum vocauit
S.S.C.S.D.E.T.V: secũdum suam causam sicuti dixi/ecce tibi vindicta
Q.I.I:T.C.P.A.F:A. Quando in Iure:te Conspicio postulo a me fac auctore.
I.D.T.S.P. In diem tertiũ siue peren/

dium siue pereundum

In aedictis perpetuis

D.M.F.V:C. Doli mali:fraudis Vel ca

I.D.I.D. D. Iudiciũ dabo : Iuredictio

Q.E.R.E.T.P.I.R.T:Q.P.D.T:D:D.P.F

Quanti ea res erit tantæ pecuniæ iudicium Recuperatorium dabo testibusq; publice duntaxat Decem denunciandi potestatem facit

C.E:D. Conuictum esse dicetur

P.DEL.V: Pro delectis:Vindiciarum

M.F.P. Malæ fidei possessor & similia ,put inueniunt

¶ De ponderibus

Semis alicuius rei notatur per S.S.

As nummus est libralis notatur per L.

Dipondius nummus est bilibris notatur per LL.

Sestertius nummus est Duarum semis librarum LLs vel Ns.

Denarius decem librarum nummus * vel X

¶ De numeris

Q Voniam mentio cœpit de numeris ideo breuiter ostendamus qua figura quisq; numerus representatur . Omnis aũt numerus per figuram vnitatis repsentetur / vt denarius per decem vnitates,nouenarius per nouem & sic de aliis. sed quia hoc pareret fastidium/institutum est: vt omnis numerus vsq; ad quinarium / per figuram vnitatis representetur per vnum I. Binarinus p duo II. Quinarius per.V.Denarius,per X. Literæ,vt sic: IX:habebit nouem/si post ponatur habebit vndeci; XI.L.

XL.L. Quinquaginta. C. Centum. D. significat quingenta. M. Mille. Et nota ꝙ qualibet figura/si ei præponat linea ex transuerso directa/tot signabit millenarios: quot per se significat vnitates: vt in mille vnitates.

Ī	Mille significant
V̄	Quinq; milia
X̄	Decem milia
I	Vnum notat
V. vel IV.	Quinq;
X	Decem
L	Quinquaginta
C	Centum
S. vel. CC.	Ducenta
D.	Quingenta
M. vel. g.	Mille
IↃↃ.	Quinq; milia
CCIↃↃ.	
X̄	Decem milia
ↄMC.	
IMI	
IↃↃↃ	
D̄	Quinquaginta milia
CCCIↃↃↃ	
+	
C̄	Centum milia
CM̄	
CMↃ	
CqↃ	Mille milia

FINIS.

¶Lex ex tabellis Diuum de re futuaria. Sacra Lex.

IVre visendi consectandi: susurrandi: gestiundi/ sustruendi / salutandi / confabulandi / præcan/ di perpetuo interdiu futuaris permissa ex me sunto. Ex æde: foramine: orto postico impluuio cũ/ cta hæc incomma nemini homini prohibũto: fide consilia ferunto / seruanto / auxilium opereue dato: Sub noctu vota tractanto promissa iuramenta: lamẽ ta admiscunto. Verecundiam: timorem amouento: suspitione cuncta cauento / tristitiam supremunto: Tempori locoue obsecundato: occasioniue nunq̃ cedunto: internuntias epistolas subconduto: his spẽ voluntatem expectationem: necessitatem: misericor diam ad lectañ. inferunto / fraude / vi / dolo / ostenta/ tione / ad temperate vtuntor / prudentiam / pietatem morem virtutis tacuitatem habento / tenũto / gestiũ/ to ex pactua quicq̃ sempiterne quasi stipem pignus carpiunto: eius permissum in id aduehunto nouam quærũto istaue pompaue grandianimem nobilem insectantor: notas coniectarias tutius nouanto.

¶LEX.

¶Ex. S. Futuario. C. Decretus huius legis interpretã dæ publico veterano futuario Cui fas esto sena/ tus laudanto: postremo in vulgus sinunto. S.C.D.

¶Romæ in ecclesia post capum martium.

BENEVALEAS QVISQVIS ES. C. MAR/ TIAE MEAE CONIVGI BENEMERITAE QVAE MVLTIS CVM SVDORIBVS VI/

XIT VIRTVOSE.

¶Patauii i arca laterina i qua vas fictile clausũ erat

Platoni sacrum munus ne attingite vates
Ignotum est vobis hoc quod in orbe latet
Namq; elementa graui clausit digesta labore
Vase sub hoc modico max. Olibius
Ad sit fœcundo custos sibi copia cornu
Ne precium tanti depereat laticis.

¶Ibidem in vase fictili in quo vitreum erat inclusũ

ABITE HINC PESSIMI FVRES VOS QVID VOSTRIS VOLTIS CVM OCVLIS EMISSITIIS.

ABITE HINC VOSTRO CVM MERCVRIO PETASATO CADVCEATOQVE MAXVMVS MAXVMVM DONVM PLVTONI HOC SACRVM FECIT. Romæ.

Qui sunt hi gemitus? caritum quæ pompa camillæ
Vnde odor hic? cineri: Thura ministrat amor
Vnde pyra? ex pharetra quis ue ardet in igne: lepores
Quis satis illachrimas quis leget ossa: venus
O fatum infœlix quid formæ gloria prodest
Si faustus hominum parua fauilla rapit.

c. villius. c. f. maximus. c villius c. lib. palatina apir. villia phasis. que rubellia proda. c. villio m. uento. patrici patrono optimo. p. M. d. d.

P.P.P.P.E.S.S.S.E.V.V.V.V.V.V.V.F.F.F.F.

In Arcu Romæ Sibylla sculpi fe-
cit has literas, Quæ postea per Be
dam declaratæ sunt.

epith.

Sex. Vibio Gallo tricenario primipilari praef. cas-
tror. leg. XIII. gem. donis donato ab imperatoribus
honoris virtutisq. cã. torquib. armillis phaleris coro-
nis muralib. iij. valarib. ii. Sex. Vibius Concianus
patrono benemerenti.

epi. D. M. Pompilię philumenae [illegible] vxori san-
ctissimę ac dulcissimę.

EPITHAPHIVM PARASITI

¶ Epithaphiũ Sertii Polensis Parasiti histrionisq̧ festiuissimi apud Salonam Vrbem Dalmatiæ in Lapide miræ magnitudinis.

Viatores optumi vel aduenæ siue bini: siue singuli incedıtis: siue turmatim. Q đ magis erit gr̄æ offirmate gressum: nec miremini si mo ramini aliquātisper: Didaculus equidē fui succinctus sermo dari uobis nō potest. Vt iuuat vobiscū esse, ac ab ore meo pendulos detinere vt iuuit semper: saxum hoc vos vocat: quid inq̄, vt viuus assueui pru/dens/imprudens/mortuus item vos fallo nam non vos vocat qđ vacat ore: verum is quouis cinis hic latet olim quomodo potuit nūc huc vos vocari vo/luit: valuitq̧. Hæc olim sua voluntas volentis vos legere hoc scriptū, vah quid loquor (imo sculptum: q̄ ægre veritas adhuc se mecum conciliat. Nam neq̧ hic atramentum: vel papirus (sed malleolo, et celte literatus silex silens quid hic lateat (quid ego efferri & effarri gestio. Sertius Polensis parasitus histrio vester festiuissimus hic cubo hoc vnum qdem tandem spō te dictum verum est si qs dubitat hāc olfaciat humū olet temetum. Et florem vini veteris quo satur satis viuens vixi. At si uexi vitam tam vobis gratam q̄ no tam vrbi: & orbi non minus munus a uobis ipetrem op3. Adeste mihi & fauete, ædictoq̧ huic vos subscribite & obsignate. Si quis sibi vesicam onustam sen/serit domum suam onus hoc reportet in cloacam: si vero festinus fuerit citerior uel ulterior hoc loco p̄ religione se euacuet. Qui non paruerit: hæc mulcta

illi esto:teste altero careat. Canes quoq; cæsi fustib.
æditum hoc sentiant. Affuistis. fauistis & obsignastis
Video quã uos risum pare:siti o:huic dictum uolui es
se. Quid hoc est q; tam faciliter istuc pcedit ueritas:
pfecto ɔtagione mei sitit ipsa. Et mihi supparasitat
q; ultro potum inuocata aduenit. Nũc si urbani per/
hiberi uultis & ueritati supparasitãri. & horrenti meo
cineri cãtaro piaculum uinarium festinate. Post ua/
lete abite in rem uestra; uiatores optumi/his nugis/
truffis/ambagibusq; meis condonati postumis.

¶EX LI.V. Rerum reconditarum samonici sereni
utrũq; carmen quod in cuiusdam Furi ,iuetustissimi
lib. se repperisse profes. est.

SI DEVS. si dea est, cui populus ciuitasq; carthagi
nésis est in tutela, teq; maxime ille qui urbis huius
populiq; tutelam recepisti pcor/uenereorq; ueniãq;
a uobis peto, ut uos populum ciuitatemq; carthagi/
nésem deseratis, loca/tẽpla/sacra/urbesq; eorum re/
linquatis: absq; iis abeatis, eiq; & populo: ciuitati me
tum/formidinem/obliuionem iniiciatis proditiq;
Romam ad me, meosq; ueniatis, nostraq; urbis lo/
ca/tẽpla/sacra urbs acceptior, probatiorq; sint mihi
quoq; populoq; Ro. militibusq; meis præpositi si/
tis/ut sciamus intelligamusq; si ita feceritis uoueo.
uoueo uobis templa ludosq; facturum.

¶IN EAdem uerba hostias fieri oportet/auctorita
teq; uideri exterorũ, & ea pmittant futura. Vrbes ue
ro: exercitusq; sic deuouũtur, numinibus iã euocatis.
Sed dictatores. Impp. quæ sibi possunt his uerbis.

DIS PAtri siue Iouis manes siue quo alio nomine fas est nominare:ut omnes illam carthaginē exercitus. Quem ego me sentio dicere fuga formidine terrore cōpleatis. Quūq; aduersus legiones exercitūq; nostrum arma telaq; ferent ut uos eum exercitum/eos hostes:eosq; homines:urbes:agrosq; eorum & qui in his locis regionibusq; agris urbibusq; habitant abducatis:lumineq; supero priuetis exercitūq; hostium urbesq; agrosq; eoru3 quos me sentio dicere,uti uos eas urbes agrosq; capita:ætatesq; eorum deuouatis:consecratas habeatis;ollis legibus quibus quandoq; sunt maxime hostes deuoti eosq; uicturos pro me:fide:magistratuq; meo pro Po.Ro. exercitu legibusq; nostris do deuoueo/ut me meāq; fidem:imperiu3 legiones exercitūq; nostrum qui in his rebus gerūdis sunt:bene saluos sinatis esse. si ita hæc facitis/ut ego faciam sentiam intelligamq;. Tūc quisquis hoc votum faxit/recte factum esto,ouibus atris tribus,o tellus mater te Iup. obtestor.

Cum tellurem dicit manibus terram tangit. cum Iouem dicit:manibus ad cœlum tollit. cum uotum recipere dicit:manibus pectus tangit.

IN antiquitatibus aūt hæc oppida inueni deuota vnum comus. fregellas/cauios/fidenam / hæc in Italia. præter ea Carthaginem & corinthum:sed & multos exercitus oppidaq; hostium gallorūq; & hispanorum/afrorum/Maurorum/aliarūq; gentium/ quas prisci loquūtur annales,hic est ergo q; propter huiusmodi euocationem nominum discessionemq;

ait. Vir. excessere omnes aditis arisq; relictis dii. & ut tutelares designaret, adiecit, quibus imperium hoc steterat; utq; prӕter euocationem & vini deuotionis ostenderet. in quá prӕcipue Iup. inuocatur ait; Fe/rus omnia Iup. argos trástulit uī ne nobis probatú/sine diuini & humani iuris scía/nõ posse ꝓfunditaté Maronis itelligi. Ex li. scdo Saturnaliorꝝ Macrobii.

¶ In episcopatu Viterbiensi. D. M. S. COLLATINVS TARQVINIVS DVLCISSIMAE CONIVGI. ET INCOMPARABILI LVCRETIAE PVDICICIE DECORI Mulie/rum Gloriӕ vixit ann. xxii. men. iii. di. vi. proh do/lor quantum fuit carissima.

Salonӕ in monimento antiquissimo.

Labeo Marsus; Quem in calamitate Macedonica prolapsum equo celer hostis prӕmebat Gnatú, seq; gladio cruento traiecit; ne victoris Octauii uultum sustineret hic eius ossa condita sunt Iunonis Lucia/ni Sacello.

Flamen Dialis austrinum applicari uetuit.

Crudeles parcӕ quӕ nemini parcunt inuidere mihi.

Hic situs est Ligurnus puer dolor parentum.

Patauii. Nausea authore recognita.

¶ Excusum est hoc egregium opusculum Venetiis per Laurẽtium Lotium Portesiẽsem Anno salu/tiferӕ icarnationis. M. D. XXIII. Mẽse octob.